

SZÖVEG –
MÁRTONFFY ANDRÁS

SOROZAT –
KÉRDEZŐK, KÉTKEDŐK, KERESŐK

AGYMŰTÉT A KÖZÉPKORBAN

1403-ban hajtották végre a történelem egyik legmerészebb és legrizikósabb operációját. Sokan már akkor tisztában voltak a jelentőségével, de azt még senki nem tudhatta, hogy később sok ezer ember élete, több évtizednyi háborúskodás eredménye, sőt, Anglia és Franciaország jövője forog majd kockán.

- ◆ A tizenötödik század a polgárháborúk időszaka volt Angliában. Rögtön a legelején ki is tört az első: IV. Henrik király és korábbi szövetségese, Henry Percy fordultak egymás ellen. Ez az az időszak, amit nagyjából kétszáz évvel később Shakespeare is részletesen kitérgetett egy tetralógiában (II. Richárd, IV. Henrik – első rész, IV. Henrik – második rész, V. Henrik).

A viszály 1403-ban, a Shrewsbury melletti csatában csúcspontot ért el. Előtte két közeli templom apátja próbálta közvetíteni a felek feltételeit, miközben a lázadók és a király válogatott sértéseket vágtak egymás fejébe. A tárgyalás kudarc után a két hadvezér csatában állapodott meg, ezután visszavonultak a saját térfelükre, és megkezdtek az ütközetet egy hatalmas borsómezőn. A király csapatainak élén a fia, a tizenhat éves Henrik lovagolt. A lovagkor legvégső fellángolásaként ő még be akarta bizonyítani a bátorságát és a rátermettségét, mivel óriási erőbedobással készült a trón elfoglalására. Teljes páncélzatban, karddal, pajzsral vágtató az élen. Nagy lelkesedésében, és hogy jobban átlássa a teret, a kamasz fiú felhajtotta a sisakrostélyát a roham idejére. A csata első perciben arcon találta egy nyílvessző. A fölülről, kissé ferdén érkező nyíl a jobb szeme alatt érte a trónörökösöt, és olyan mélyen a fejébe fúródott, hogy csak a koponya hátsó fala állította meg.

Ez volt az első olyan ütközet, amikor mindkét angol fél szembetalálta magát a saját csodafegyverével, a kor „gépfegyverével”, a hosszújjal. A hosszúj tényleg hosszú volt, legalább száznyolcvan centiméter, de esetenként két méteres is. Általában tiszafából készült, és megdöbentő erő rejtőzött benne. Egy tapasztalt íjász akár háromszáz méteres távolságra is el tudta juttatni a majdnem méteres hosszúságú nyílvesszőt.

A fölülről, kissé ferdén érkező nyíl a jobb szeme alatt érte a trónörököst, és olyan mélyen a fejébe fúródott, hogy csak a koponya hátsó fala állította meg.

A sodronyínget és az alatta hordott, kipárnázott bélésruhát könnyedén keresztülszúrta, és csak a jó minőségű lovagi páncél acél lemeze vértje állította meg.

Egy ilyen nyíl találta arcon Henrik herceget, aki viszont olyan adrenalinlökettel harcolt, hogy a fejéből kimeredő nyílvevesszővel is lelkesen végigverekedett az egész csatát. Szerencséjére Henry Percyt megölték a király emberei, így az öldöklésnek érdeklődés hiányában vége szakadt.

KÖZÉPKORI ELSŐSEGÉLY

Miután óvatosan letörték a fejéből kiálló nyílvevessző fa szárát, és sikerült a bent ragadt fa szárát is eltávolítani, Henriket biztos helyre vitték, és megvizsgálták. Láthatóan óriási szerencséje volt. Ha a nyílvevessző bármelyik irányban csak néhány milliméterrel arrébb fúródik a fejébe, meghalt volna. Így viszont volt értelme mindent megtenni a trónöröklés érdekében, és előkeríteni az ország egyik legjobb sebészét.

Ez az ember John Bradmore volt, a tapasztalt harctéri seb orvos. Amikor megvizsgálta a beteget, azt mondta, hogy megpróbálja kioperálni a herceg fejéből a nyílhegyet, de szüksége van néhány napra, hogy elkészítse a megfelelő célszerszámot. Henriket addig életben kellett tartani valahogy. Bradmore utasításai szerint a sebet borral locsolgatták és mézzel kengették, ami a gyakorlatban már sokszor bevált harctéri sérülések esetén. Anélkül, hogy a középkori szakembereknek a fertőzések okairól bármi fogalma lett volna, ügyesen kihasználták az alkohol és a méz fertőtlenítő hatását. Ez pedig figyelemre méltó eredmény ahhoz képest, hogy Semmelweis Ignácot saját orvos kollégái még több, mint négyszáz évvel később is neveltségessé tették és az örületbe kergettek hasonló alapelvei miatt.

OPERÁCIÓ ELŐTT EGY KIS KOVÁCSOLÁS

Bradmore – éppen úgy, mint néhány másik, hasonló felkészültségű sebész – egyben kovácsmester is volt. Erre azért volt szükségük, mert rajtuk kívül senki nem értette volna, melyik sérülés kezeléséhez milyen szerszámra van szükség, és azt hogyan kell elkészíteni. Ehhez a műtéthez egy hosszú, keskeny csipeszhez hasonló fogót kovácsolt, amelynek a két szára közé hosszában csavarmentes pálcát lehetett behajtani. A pálcá vége elvékonyodott, és tompa hegyben végződött. Ennek az volt a feladata, hogy a seb mélyébe bevezetve beleilleszkedjen a nyílhegy kerek nyílásába, beleszoruljon, és így azt ki lehessen húzni a sebből. Mindezt persze érzéstelenítés nélkül hajtotta végre. A herceg végig ébren volt, miközben a sebész a koponyájában tevékenykedett, és több ember szorította le, nehogy vonaglásával megölje magát.

A műtét során először is ki kellett tágítani a sebet, hogy láthatóvá és hozzáférhetővé váljon a mélyen befuródott nyílhegy. Ehhez Bradmore fa pálcákat használt, amiket bekent mézzel, majd a sebbe tolt. Egyre szélesebb pálcákkal sikerült annyira kiszélesíteni a nyílást, hogy a célszerszám végét irányba tudta állítani, és a pálcát elkezdte becsavarni a célpont felé. Lassan, óvatosan haladt, mivel ettől kezdve nem látta, mit csinál. Tapintására, érzésére hagyatkozott, amikor a vas pálcá vége elérte a nyílhegyet. Finoman továbbhajtotta a csavart, aztán amikor a vége beleszorult a kerek nyílásba, ide-oda mozgatva elkezdte kifelé tekerni. Végül sikeresen eltávolította a fémét, így Henrik új esélyt kapott az életre.

A KOR SZTÁRSEBÉSZE

A veszélynek persze még korántsem volt vége. Bradmore tisztában volt vele, hogy egy ilyen seb könnyedén megölheti a herceget, ha nem szakszerűen kezelik. Az volt a legfontosabb, hogy ne engedje kívülről begyógyulni a nyílás felszínét, mert a belül megmaradó üreg elfertőződik, és elkerülhetetlen a vérmérgezés. Ezért aztán megint a fa pálcákhoz folyamodott: benne hagyta őket a sebben, és minden nap csak néhány milliméternyivel húzta őket kijebb, így biztosította, hogy a seb belülről kifelé hegedjen be. Húsz napig tartott ez a folyamat, miközben a sebet folyamatosan fertőtlenítette mézzel és borral, a herceg nyakizmait pedig gyógynövényekkel igyekezett ellátni, hogy elkerülje a görcsöket.

Henrik fiatal, erős szervezete felépült, Bradmore pedig szupersztár lett. Elhalmozták megbecsüléssel, tisztségekkel és jutalmakkal, élete végéig királyi járadékot kapott. Ezt még egyszer meghálálta, amikor egy királyi

tisztviselő, a sátrak és pavilonok mestere öngyilkosságot kísérelt meg, és kétszer hasba szúrta magát. Bradmore egy újabb sebészi bravúrral az ő életét is megmentette; az operáció után nyolcvan napig ápolta, a beteg pedig meggyógyult. 1412-es halála előtt Bradmore még írásba foglalta a koponyaműtét módszereit. A *Philomena* című értekezésben részletesen, lépésről lépésre leírta a speciális eszközkészítés módját és az operáció lefolyását. A latin nyelvű szöveget a tizenötödik században angolra is lefordították, és a mai napig a csodájára járnak a sebészek. Ekkor bizonyosodott be, hogy egyetlen megmentett élet milyen döntő mértékben befolyásolhatja a történelem folyását, milyen alapvető változásokat hozhat egész országok és népek életében.

EGY GYÓGYULÁS ÁLDOZATAI

Henrik tökéletesen felépült, és egyre magabiztosabb lett. Ettől kezdve folyamatosan mind komolyabb szerepet vívott ki magának a kormányzásban, fokozatosan átvette a vezető szerepet az apjától. IV. Henrik egészsége egyre gyorsabban hanyatlott, majd 1413-ban meghalt. A huszonhat éves fiatalembert V. Henrik néven királlyá koronázták, ő pedig késedelem nélkül nekilátott Anglia hatalmának kiterjesztéséhez. Felélesztette az 1337 óta, egyetlen ütemben zajló százéves háborút, és a francia belpolitika konfliktusait kihasználva hatalmas területeket hódított meg. 1415-ben Azincourt mellett, az angol íjászok és az esőzés áztatta talaj segítségével lemészárolta a francia sereg és a hadviselő nemesség legjavát, majd a hadifoglyokat is kivégeztette.

A háborúnak ebben az új hullámában még számos győzelmet aratott, városokat hódított meg, miközben tömegek estek el. A győzelme teljes volt: 1419-ben a felek aláírták a troyes-i szerződést, aminek alapján Henrik Franciaország régense lett, majdani örököse pedig királyi címet szerzett. Feleségül vette a francia király lányát, aki hamarosan meg is szülte az angol-francia trónörökös, a későbbi VI. Henriket.

A diadal azonban nem tartott sokáig. A mai Franciaország távolabbi területén tovább folytatódó csatározások során, egy Meaux nevű város ostroma alatt Henrik megbetegedett. Leírások szerint vérhast kapott, a mai kutatók inkább a páncélzat okozta hőségutána gyanakszanak. 1422-ben meghalt. A trónörökös hat hónapos volt, a sok vér árán kivívott győzelem tarthatatlanná vált. Angliára zavarodottság, majd három évtizedes polgárháború várt. ♦

EIFFEL

EIFFEL MŰHELYHÁZ
EIFFEL ART STUDIOS

Karol József Wojtyła
(II. János Pál pápa)

Az aranyműves boltja

ORATORIKUS ELMÉLKEDÉS A HÁZASSÁG SZENTSÉGÉRŐL EGY RÉSZBEN, MAGYAR NYELVEN

DRÁMAÍRÓ **KAROL JÓZSEF WOJTYŁA** ZENEMŰVEK **KRZYSZTOF PENDERECKI** MAGYAR SZÖVEG **BALÁSSY PÉTER** RENDEZŐ **SZIKORA JÁNOS**

DÍSZLETTERVEZŐ **SZIKORA JÁNOS** STYLIST **ZÁVODSZKY DALMA** ZENEI VEZETŐ **DOBSZAY PÉTER**

KÖZREMŰKÖDNEK A SZÉKESFEHÉRVÁRI VÖRÖSMARTY SZÍNHÁZ MŰVÉSEI

BEMUTATÓ: 2020. DECEMBER 5., EIFFEL MŰHELYHÁZ

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

OPERA.HU | FACEBOOK.COM/OPERAHAZ

SZÖVEG –
UGHY SZABINA

KÉP –
PÁCZAI TAMÁS

”Napról napra JOBBAN SZERETEM ANYÁMAT”

Az idén hetvenéves Móra Kiadó vezérigazgatójának, **Janikovszky János**nak az élete egybefonódik a Mórával, hiszen édesanyja is fogalom volt a kiadó történetében. Beszélgetésünk apropója **Janikovszky Éva** eddig sehol nem publikált, 1938 és 1944 közt íródott gyerek- és fiatalkori naplója.

◆ – **Édesanyja ezt a naplót tizenkét és tizennyolc éves kora között írta. Milyen érzés volt találkoznia az ifjú nővel?**

– A napló teljesen kitöltötte az elmúlt hónapjaimat, de a mai napig különféle iratok és fotók között kutatok a Bajza utcai lakásunkban, ahol anyu 1955-től egészen a halálig élt, és ahol én is felnőttem. Az a hely tele van emlékekkel, és miközben ott rendezgetem a fotókat, gyakran eszembe jut anyu egyik népszerű, felnőtteknek szóló írása, az *Ugyan, kinek gyűjtögetünk?* Nos, azt kell mondjam, nemcsak ő volt gyűjtögető, hanem a déd- és nagyszüleim is. A keresztlevelektől kezdve a gondosan dokumentált fényképekig bezárólag minden megvan, legalább ezres nagyságrendű gyűjteményről van szó, többségük a tizennyolcadik-tizenkilencedik századból való. Ennek a gyűjteménynek a bővületében élek most. Tegnap például megtaláltam anyunak egy 1963-as picit, géppel írott, apámnak szóló, elképesztően megható szerelmes levelét.

– **Nem zavarja, hogy szülei legféltebb titkait lesi meg?**

– Ezeknek a megmaradt apró üzeneteknek, leveleknek köszönhetően nap mint nap megerősödik bennem az a felismerés, hogy szerelemgyerek vagyok, és ez nagyon jó érzés.

– **Hogy talált rá a kézíratra?**

– Jó pár évvel ezelőtt találtam meg ezt a néhány, vonalas spirálfüzetet a hagyatékban. Mindegyikre rá volt írva, hogy *Naplóm*. Tudtam, hogy nekem ezzel a csomaggal még dolgom lesz, míg egyszer egy beszélgetés alkalmával Dési János barátommal – aki egyébként velem együtt ugyanabban a Bajza utcai házban nőtt fel – közösen elővettük ezeket a füzeteket, és megvitattuk a sorsukat. János magához vette őket, beszéltük, majd begépelte a kéziratot egy géppíróval, és az elmúlt hónapokban Dóka Péter főszerkesztővel együtt dolgozunk a szövegeken.

– Kétféle naplóíró van. Az egyik magának, a másik az utókornak ír. Janikovszky Éva melyikbe tartozott?

– Az, hogy ennyi évtizeden keresztül megőrizte a füzeteket, arra utal, hogy ő ezeket nem az asztalfióknak, hanem a jövőnek szánta. Ráadásul anyám hosszasan készült a halálra, többször lett volna alkalma megsemmisíteni ezeket a feljegyzéseket. Mégsem tette meg. Ezért gondoltam, hogy jogom van kiadni ezeket. Miután beleolvastam a füzetekbe, több helyen találtam olyan utalásokat, amelyek azzal a gondolattal játszanak, hogy mi lesz akkor, ha ezeket a sorokat az unokák olvassák majd. Bár tudom, hogy az unokák, mint leendő olvasók emlegetése nem jelenti feltétlenül azt, hogy rögtön ország-világ elé akarja tárni legtitkosabb gondolatait, de rengeteg helyen leírja azt is, hogy író szeretne lenni. Annak ellenére, hogy a naplóírás elején még szinte gyerek, világos, hogy őszintén és tudatosan készült erre a pályára. Egészen elképesztő számomra, hogy milyen intenzív érzelmi életet élt, és ezeket az érzéseket milyen árnyaltan tudta kifejezni. Hibátlan, kerek mondatokban fogalmazott. A Napló nemcsak izgalmas irodalomtörténeti dokumentum lesz, hanem igazi szépirodalmi mű is egyben.

– Nem túl fájdalmas ez a munka?

– Iszonyat fájdalmas, de jó értelemben. Jó érzés szembeülni azzal, hogy ki volt az anyám, és napról napra jobban szeretem őt. Ha igaz lenne az a gondolat, hogy mi választjuk a szüleinket, akkor én zseniális érzékkel választottam ki őket. Ők úgy tökéletesek, ahogy vannak.

– Sokan biztosan felvonják a szemöldöküket ettől a kijelentéstől, hiszen orvos édesapja második világháborús partizán és az ÁVH ezredese is volt. Ön hogy viszonyul ehhez?

– Súlyos pesti hagyatékkal élek. Büszke vagyok apámra, szegény, négygyermekes családból lett egyedüli gyereként diplomás ember, orvos. Bátor partizán volt, részt vett a fegyveres ellenállásban, több robbantást hajtott végre a Marót-csoport tagjaként, legnagyobb sikerük 1944. október 6-án a Gömbös-szobor felrobbantása volt. Szerető, gondoskodó apa és férj volt. Egészsége megszenvedte az 1944-től partizánként való bujkálást, 1946-tól a politikai rendőrségen, a katonai elhárításnál és végül 1948-tól 1952-ig az ÁVH állományában, majd 1953-ban a börtönben töltött idő feszültségét, idegeskedéseit. Már 1952-ben gyomorvérzéssel kórházba került. Meghurcolása, a lelki megpróbáltatások azonban egészen a hatvanas évekig, tehát két évtizeden át tartottak, szóval ő is a történelem áldozata. A róla ma fröcsögve író és vádaskodó emberek még nem kerültek olyan helyzetbe, hogy kiderüljön róluk, mennyire bátrak, mennyire egyes a gerincük és egyáltalán vannak-e az érdekeiken kívüli elveik is, amelyekhez hűek. Bízom benne, hogy a történelem egyszer majd erre is ad egyértelmű választ. Én üzletember vagyok, és nem kutató. A szívem és a lelkem tiszta. Apám 1978-ban fiatalon, ötvennyolc évesen halt meg gyomorrákban, négy hónappal maradt le arról, hogy a fia diplomás mérnök lett. Pedig megérdemelte volna, hogy megélje ezt az örömet, nagyon vágyott rá és sokat

tett érte. Én huszonhárom évesen vesztettem el imádott apámat, és lettem félárva, anyám pedig ötvenkét évesen a szerelmét, és lett özvegy. Anyám élete végéig sem tudta ezt feldolgozni, ahogy nekem is nap mint nap hiányzik az apám.

– Milyen volt a viszonya az édesanyjával?

– Azt gondolom, hogy anyámnak három szerelme volt: apám, a Móra Kiadó és én. Ebben a sorrendben. Gyerekként ezt még nem láttam ilyen világosan, de felnőttként már tisztábban látom őt. Van ebben a felismerésben egy kis keserűség, persze. Aput mindenek felett szerette. Ők nem lettek egymás számára *apukám* és *anyukám*. Férfi és nő maradtak egymásnak. Apám korai haláláig tudatosan dolgoztak azon, hogy a köztük lévő tűz soha ne hunyjon ki. Rendszeresen elutaztak például kettesben. Egy 1963-as levelében megígéri anyám apámnak, hogy annyit fog dolgozni, hogy elég pénzt tudjanak félretenni a megkésétt nászútjukra, amelyre 1952-ben nem kerülhetett sor.

– A Móra Kiadó hogyan lett az ön életének része?

– Már egészen kiskoromtól fogva bejártam a Móra szerkesztőségébe a Lenin körút 9-11-be, a New York Palotába. Emlékszem, hogy a harmadik emeleten volt a kiadó. Világosan látom magam előtt a süppedős padlószőnyeget; Szili bácsit, a gondnokot; a nagy belmagasságú szobákat; a hatalmas ajtókat; a hosszú folyosót, ahol a vaspéldányokat tárolták, és ahonnan többek között anyám és Kormos István közös irodája nyílt. Életem első dedikációját például neki köszönhetem, de idővel számos író ajánlotta nekem, Janónak a könyvét. Ezek nagyon becses emlékeim, és talán ezért is éreztem feladatomban, hogy a klasszikus szerzőink – Szabó Magda, Kormos István, Zelk Zoltán, Lázár Ervin, Fekete István, Varga Katalin – életművét visszahozzam a Mórához, és a legendás kiadványokat eredeti rajzokkal jelentessük meg, többek között K. Lukáts Kató, Szántó Piroska, Bálint Endre, Kass János, Réber László és Reich Károly alkotásaival. Ezen szerzők és illusztrátorok nagy része együtt dolgozott anyámmal, és sokan úgy emlegették az akkori Mórát, mint menedékházat. Számos olyan alkotót tudnék felsorolni, akik anyunak köszönhetik egy-egy művük megszületését, így például az *Abigél* vagy *A négyszögletű kerek erdő* létrejöttében is fontos szerepe volt szerkesztőként. Mindezek miatt nem volt számomra kérdés, hogy amikor 1993 környékén anyám megkért rá, hogy vállaljak részt a Móra kiadó privatizációs folyamatában, igent mondtam.

Anyunak az *Abigél* vagy *A négyszögletű kerek erdő* létrejöttében is fontos szerepe volt szerkesztőként.

– Milyennek látja a kortárs gyerekirodalmat? Születnek új Szegény Dzsónik vagy épp Tüskevárak?

– Sok jó szerző van, de abban szkeptikus vagyok, hogy a mai piaci körülmények között tud-e egy író akkora hírnévre szert tenni, mint annak idején a hetvenes, nyolcvanas években. Sokkal többen írnak, viszont kevesebben olvasnak, és egyetlen kiadó sincs monopolhelyzetben. Talán kiábrándítóan hangzik, de ma egy szerző sikere leginkább a marketingen és a kereskedelmen múlik.

– Körbenézve a szerkesztőségben úgy látom, hogy a gyűjtögetés nem csak a felmenőire volt jellemző. Szinte minden fal zsúfolásig tele van képekkel.

– Pici koromban gesztenyét, szalvétát, gyufacímket, bélyeget, majd pénzérméket gyűjtöttem. A könyvkiadáshoz hasonlóan a műgyűjtés is egyfajta értékmentés. A festmények, műkincsek már jó ideje izgatnak, különösen Czene Béla munkássága, akinek hozzám hasonlóan három nagy szenvedélye volt: Olaszország, a nők és a divat. Ez utóbbi egyébként anyámat is mindig foglalkoztatta. A mai napig emlékszem annak a bőrcipőnek az illatára, amelyet akkor vett nekem, amikor 1972-ben ösztöndíjjal kijutott Perugiába. E mellé kaptam még egy drapp színű kord nadrágot, egy kék, kötött pulóvert és egy gyönyörű kötött zoknit. Amint felvettem ezt a szettet, rögtön lett is egy barátnóm.

– Írással sosem próbálkozott?

– Újságíró szerettem volna lenni, de apám azt mondta, hogy az én igazságérzetemmel nem bírnám sokáig, hogy időnként hazudnom kell. Ezért inkább reál tagozatos gimnáziumba mentem, ahol heti tizenkét órában tanultuk a matematikát. Akkor szoktam meg, hogy minden állítást bizonyítani is kell. Ennek a mai napig nagy hasznát veszem az életben, különösen azért, mert mostanában időről időre felbukkannak olyan írások, amelyek igaztalanul támadják a szüleimet. Azt gondolom, hogy anyám sikereinek köszönhetően a Janikovszky név jól cseng, és én igyekszem ehhez a névhez méltó lenni. ♦

BUDAI VÁRSÉTÁK

novemberi program

TITKOK ÉS REJTETT HELYEK A BUDAI VÁRNEGYEDBEN!

ADVENT

Sisi karácsonya

SÉTA A VÁRKERT BAZÁRBAN

2020. november 29., vasárnap

10:00., 12:00., 14:00

BUDA VÁRA

Buda világhírű látnivalói egy könnyed sétában
november 14., 10:00

HABSBURGOK ÉS HOLTAK

Séta József nádor nyomában a királyi
kertekben és a nádori kriptában
november 14., 15., 21., 22., 10:00

HAUSZMANN PARIPÁI

Vezetett bejárás az újjáépült Lovarda
épületében
november 15., 22., 10:00, 13:00

RITUÁLIS FÜRDŐ A FÖLD ALATT

Magyarország legrégebbi Mikvéje
november 8., 21., 14:00

VÁRBÓL PALOTA

Séta a Budavári Palotanegyedben,
a Várkápolnában és a Királypincében
november 7., 28., 10:00

BORRAL FOLYÓ KÁNAÁN

Séta a budai Várnegyedben és
a nyugati pincerendszerében
november 14., 15., 22., 15:00
november 21., 14:00

SISI, MAGYARORSZÁG SZERELMESE

Erzsébet királyné nyomában
a Budavári Palotanegyedben
november 8., 10:00

A FŐVÁROS ÉKSZERDOBOZA

A Várkert Bazár, ahogy még sosem
látta
november 8., 13:00
november 21., 10:00

MESTERMŰVEK PANORÁMÁVAL

Séta a Magyar Nemzeti Galéria
történetéről a kupola látogatásával
november 14., 15., 21., 22., 15:00

További információ és online jegyek:
varkertbazar.hu/budaivarsetak
nemzetihauszmannprogram.hu/budai-varsetak

SZÖVEG –
FUTÓ ISTVÁN

SOROZAT –
LEZSER

EMLÉKHÁZ

- ◆ Nagyon szeretünk kirándulni és ilyenkor rendre megnézünk egy-egy múzeumot, felkeressük híres művészek emlék-, illetve szülőházát. Ezek mindig nagyon érdekesek, de most rátaláltunk az igazira. Ez az emlék-, illetve szülőház egy olyan vidéki festőművész szülőháza, aki még nem halt meg! Így persze sokkal, de sokkal izgalmasabb, mondhatnám élethűbb az egész.

Nem egyszerűen csak ott áll például a szobában a művész ágya, hanem még szinte meleg, ha a nyitás utáni, délelőtti órákban érkezőnk. Megtekinthetjük a híres művész reggelimaradékát, de láthatjuk azt a taknyos zsebkendőt is, amit véletlenül vagy éppenséggel, mint kísérletező performanszer hagyott ott szándékosan, a szenyestartó mellé dobva, a földön.

Sajátos művészeti jelentősége van a vaslemezekkel megfoltozott, nyikorgó kertkapunak, direkt üzenete annak, hogy a házszám olvashatatlanná rozsdásodott. Mindezek a fontos és lényegtelen, a régi és új, vagy a tökéletlenség és teljesség esztétikai koordinátáiba engednek bepillantást.

A nyári konyha falán egy-két kamaszkori próbálkozás (farost, olaj), megkapó, a pályája elején járó, még gyermekien naiv, mondhatnánk amatőr, de máris lázadó, kísérletező, öntörvényű alkotások láthatóak. A garázsban megcsodálhatjuk a művész érettségire kapott Simpson s50 típusú motorját, amelyet 20 évesen látott el egyedi stílusjegyekkel.

Tekintettel arra, hogy a művész még él és e házban él, a kiállítás (például a zsebkendő vagy a reggeli maradéka) minden nap más, lüktető valóság, deskriptív dinamizmus, az egészet egyfajta dekoratív provokatívizmus hatja át. A folytonos változásban egyedüli fix pont a művész vele élő édesanyja, aki jegyszedő, teremőr, tárlatvezető egy személyben, de egyúttal az emlékház biodíszlete is.

Sajnálatos módon magával a művésszel nem találkozhat a látogató, ugyanis épp a nyitvatartási időben dolgozik, a sors fintora, hogy a kisváros egy másik, neves szülőlténeke, díszpolgárának saját kerámiáit és apró szuvenírtárgyakat árusító ajándékboltjában eladó, a buszpályaudvar mellett. ◆

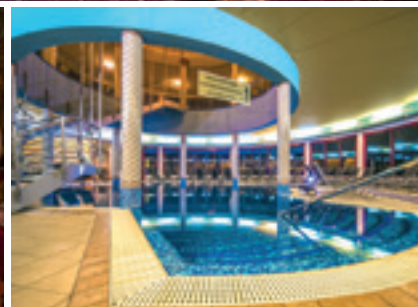

Élmények ajándékba!

**Ajándékozz pihenést, kikapcsolódást,
életre szóló élményt
Karácsonyra!**

Csomagold be szállodánk ajándékutalványát és garantált lesz az öröm a fa alatt!
www.hotelkapitany.hu/ajandekutalvany-karacsonyra

www.hotelkapitany.hu | **SÜMEG** | sales@hotelkapitany.hu

SZÖVEG –
DÉR KATALIN klasszika-filológus

SOROZAT –
BIBLIA ÉS IRODALOM

VÁLASZD AZ *életet!*

a sárkányt ma sem öltük meg
a rák tovább épült bennünk
elesettek feküsznek a csatamezőn
ma sem támasztottuk fel a halottakat
sok miérttől keserűbb a szánk
egy fokkal sötétebb lett
börtönökkel falaztuk el a napot
sok kilométer szögesdrót-rácsot építettünk
megbocsátod-e Uram
hogyan elfeledtünk ma is fényleni?

(Puszta Sándor: Agonia humana)

- ◆ Puszta Sándor pap-költő verse a valósággal, önmagunkkal szembeállít. Tükröt tart elénk, amelyben csupaszon látjuk önmagunkat. A hívő emberek a világosság fiai a Biblia szerint, mégis, tetteikkel vagy épp mulasztásaikkal sokszor még ők is a sötétséget növelik. Miért? Miért, hogy mégis elfelejtünk fényleni? Miért erősebb az emberekből, gyakran a hívő emberekből is a sötétség, mint a világosság? János evangéliuma így jellemzi Krisztust: „Benne élet volt, és ez az élet volt az emberek világossága.” Tehát az élet: fénylés, világosság, és aki nem világítja be a maga bármilyen kicsi, szűkös életterét, bármilyen kicsi fényvel akár, az nem is él. Állapota a vers ítéletes címe szerint nem élet, hanem egyetlen folytonos halálküzdelem, *agonia humana*. Élőnek látszik, de nem is az. Krisztus a világ világossága, be akarja világítani mindenki szívét.

Itt van az örök isten-kérdés számos ateista vagy agnosztikus gondolkodó szerint, Isten nem létezésének egyetlen komoly bizonyítéka: a rossz problémája. Ha Isten van, és jó, amint a keresztények állítják, akkor miért van a földön annyi szenvedés, bűn, rossz, annyi emberi gonoszság, annyi katasztrófa? Hogyan engedheti meg ezt Isten, ha tényleg van és jósa-gos? A Biblia legelején két alapállítást olvasunk. Az egyik az, ahogy Isten az embert saját képére és hasonlatosságára teremtette, azaz elsősorban szabadnak, szabad akarattal bíró lénynek; ezen semmi nem változtathat. A másik szerint ugyanez az Isten az embernek adta a földet, hogy őrizze és gondozza, és úrrá tette őt az összes többi földi teremtmény felett. Innentől kezdve a földön az történik, amit mi cselekszünk, amit az ember szabad akarattal tesz. Isten ebbe nem avatkozik bele, és azért, hogy mégis beleavatkozzék a földi történésekbe, megváltoztassa azokat, nagyon erősen kell

„Az új ítélet napja” – részlet. Ikonfestmény, Ukrajna, 17. század körül

imádkozni, kérlelni őt, mert magától ilyet nem csinál. A földön az történik, amit az ember tesz szabad akarral, ezt az illetékességét Isten soha nem vonja el. Pontosan tudta, hogy a földön lesz rossz, sok rossz lesz, sok gonzság, lesznek háborúk, kegyetlenségek, erőszak és haláltáborok – mégsem vette vissza tőlünk a szabad akaratot. Szabadság nélkül nem lenne szeretet, hiszen szeretni csak szabadon lehet, az ember pedig nem lenne személyiség, csak gép. Amely ugyan soha senkinek nem ártana, nem tenne rosszat, de szeretni és szabadon akarni sem tudna – és az egész teremtésnek nem volna értelme. Így viszont a világban rengeteg rossz és szenvedés van, de van benne jó is, van benne szeretet, és az ember szabadon választhat, hogy azt a boldog és világló életet akarja-e élni, amit teremtője neki szánt, vagy nem. Ez a boldogság

nem azonos a kellemes étellel, nem a fájdalom és a szenvedés hiánya. Az az ember boldog, aki tud szeretetet elfogadni és szeretetet adni. Arról, hogy akar-e boldog lenni, mindenkinek magának kell döntenie, Isten nem kényszerít senkit. Mit válaszol tehát Isten arra a kérdésre, hogy miért engedi meg ezt vagy azt a borzalmat, bűnt, gonzságot? Valami ilyesmit: „Én? Én engedem meg? Ti miért engeditek meg? Fenn az égben az történik, amit én akarok és cselekszem, de a földön az történik, amit ti, emberek tesztek.” Ezt üzeni Isten, aki semmire, sem a jóra, sem a rosszra nem kényszeríti az embert akarata ellenére, de a szavával részletes útmutatást ad neki az élethez, és drukkolni persze a jónak drukkol, mert így szól: „Íme, ma elébed adtam életet és halált, áldást és átkot – de te válaszd az életet!” (Második Törvénykönyv 30,19) ♦

„HISZÜNK A TÖRTÉNETEK EREJÉBEN”

**Megnyílt a Petőfi Irodalmi Múzeum
Mesemúzeumának új helyszíne, a
Háromcsőrű Kacsa Történetalkotó Műhely**

◆ A kiskamaszokat váró, izgalmas és inspiratív helyszín célja a 10–14 éves korosztály szövegértési és -alkotási képességének fejlesztése. A történetalkotás átjárást biztosít a mindennapok és az irodalmi művek között, ezen keresztül lehetőséget kínál az azonosulásra, az identitás megerősítésére. A családok és a pedagógusok körében is népszerű Mesemúzeum alapvető feladatának tartja, hogy a korai évektől kezdve ismeretekkel előkészítse és érzelmileg megalapozza az irodalom befogadását. Az eddigi helyszín az 5–10 éves korosztályra fókuszált, a most létrejött történetalkotó műhelynél a magyar gyermek- és ifjúsági irodalom közvetítése volt a cél. A szövegrészletek a kreatív térrel párhuzamosan mozdítják elő az alkotói munkát.

Az új helyszínt a Budavári Önkormányzat által felajánlott, Döbrentei utca 9. szám alatti Virág Benedek-házban alakították ki. A vidám színekkel és modern elemekkel felruházott interaktív foglalkoztató tér állomásai során izgalmas környezetben halad a látogató, miközben a benne kavargó mindennapi élményeket, érzéseket történetté formálja. Mindez a főszereplő alakjának kidolgozásával kezdődik, ezután lehet összegyűjteni és kidolgozni a történetet alkotó további mozzanatokat

A Háromcsőrű Kacsa Történetalkotó Műhely a történetekért jött létre. Azokért, amelyeket már megírtak, ki is nyomtattak, és közös kincssé váltak, meg azokért, amelyek ott rejtőznek bennünk, és csak arra várnak, hogy megmutatkozzanak.

(helyszínek, cselekmény ideje, bonyodalom, fordulat, tetőpont), és saját kreatív képességeink segítségével helyreállítani a kibillent egyensúlyt (megoldás, befejezés).

A gyerekek rendkívül élvezik – de a tapasztalat szerint a felnőttek is –, hogy az „animációs szigeten” vizuális eszközökkel saját karaktereket készíthetnek, a „kukucskafal” segítségével helyszínt választhatnak egy-egy történethez, nem is beszélve a hangstúdióban szerzett élményekről. Ezek az eszközök lehetővé teszik azt is, hogy az önmagukat írásban nehezebben kifejező látogatók is sikerrel hozzanak létre történetet, történetrészletet.

A műhely elsődleges pedagógiai célja, hogy segítse a kiskamaszokat az őket foglalkoztató események, témák formába öntésében, az ok-okozati összefüggések megtalálásában és szókincsük, kifejezőmódjuk fejlesztésében. A Mesemúzeum munkatársai szeretnék, hogy az itt eltöltött idő úgy adjon minőségi szórakozást a gyerekeknek, hogy közben fejlődjön együttműködési képességük, nőjön az olvasási kedvük.

Nyitvatartás és elérhetőség: www.haromcsorukacsa.hu,
www.mesemuzeum.hu ◆

KÉPMÁS-EST

70 ÉS 50

Gryllus Dániel és **Lackfi János** lesz a Képmás-est vendége, akikkel nemcsak a kerek férfiefordulóról, a megült és elhalasztott ünnepekről beszélgetünk, hanem arról is, mi minden születhet egy irodalomszerető zenész és egy zeneszerető költő barátságából.

Helyszín: **Hagyományok Háza**

Időpont: 2020.11.04. szerda, 19 óra

GYÓGYÍTÓ NŐI HANGOK

Vendégek: **dr. Lovász Irén** néprajzkutató, népdalénekes és **dr. Pászthy Bea** orvos, pszichoterapeuta

Hogyan segíthet a népművészet mai nőkünk formálásában? Hogyan változtak a női feladatok és a nőkkel szembeni elvárások a XXI. századra? Lehet-e része a női szerepeket megjelenítő népköltészetnek és zenének a fiatal lányok helyes önértékelésének kialakításában, reális testképének megőrzésében, netán a terápiában is?

Helyszín: **Hagyományok Háza**

Időpont: 2020.11.30. hétfő, 19 óra

A beszélgetéseket **Szám Kati**, a Képmás főszerkesztője vezeti.

A járványügyi helyzetre tekintettel vagyunk, az erre vonatkozó információkat a rendezvénykiírásoknál találják.

A RENDEZVÉNYEN A RÉSZVÉTEL ELŐZETES REGISZTRÁCIÓHOZ KÖTÖTT: WWW.KEPMAS.HU/KEPMAS-EST BELÉPŐ AZ AKTUÁLIS HAVI KÉPMÁS MAGAZIN, AMELY A HELYSZÍNEEN IS MEGVÁSÁROLHATÓ.

RENDEZŐ:

KÉPMÁS
MAGAZIN | nőknek és férfiaknak

Média a Csaláért
Alapítvány

TÁMOGATÓ:

SZERENCSEJÁTÉK ZRT.

KÉPMÁS

 családi naptár

AZ ÖSSZES CSALÁDTAG PROGRAMJA EGY HELYEN!

VIDÁM GRAFIKÁKKAL

RENDELJE MEG DECEMBER 10-IG
KÖZVETLENÜL A KIADÓTÓL

20% KEDVEZMÉNNYEL

1700 Ft helyett 1360 Ft-ért*

kepmas.hu/naptar

*Postai küldésnél csomagolási és postaköltséget számolunk fel.

Május

Július

Szeptember

2021
Családi naptár

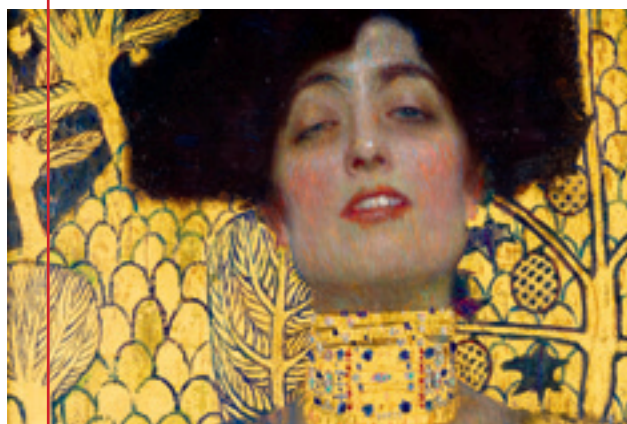
NOVEMBERI KIMENŐ

LÁSSÁTOK, LÁSSÁTOK!

A szentendrei Új Műhely Galéria adventi kiállításának címe a *Mennyből az angyal* egyik sorára utal. Egy meghitt galériatér várja a látogatókat, ahol kortárs képzőművészeti alkotások segítik az ünnepre hangolódást. A kiállított munkák meg is vásárolhatóak.

Szentendre, 2020. november 18. – december 23.

VÁRKERT MOZI: KLIMT ÉS SCHIELE: AMOR ÉS PSYCHE – A SZECESSZIÓ SZÜLETÉSE

A művészet templomai ismeretterjesztő sorozat következő epizódja a 19. század végi – 20. század eleji Bécs virágzó kulturális életét és a szecesszió születésének páratlanul izgalmas időszakát mutatja be. A film vezérfonalául *Gustav Klimt* és *Egon Schiele* művészetét és a szecesszió születését feldolgozó tematikus kiállítások szolgáltak. A 4K minőségben forgatott filmet a szakértői narrációk mellett a remekművek részletgazdag közeli felvételei színesítik: a modern képkalkotási megoldások segítségével lehetővé vált e rendkívüli vizuális erejű festmények mélyreható vizsgálata, Klimt munkáinak megigéző, aprólékos díszítésétől Schiele magával ragadó aktjaiig.

Várkert Bazár, 2020. november 7.

KÉPMÁS-EST

TAPSOK, NEVETÉSEK, CSENDEK

Beszélgetés a humor és a humorérzék árnyalatairól, a helyzet- és életmentő humorról **Kovács András Péter**rel.

Helyszín: **Várkert Bazár**, Testőrpalota, Vetítőterem
Időpont: 2020.11.02. **hétfő**, 18 óra

KI VAN A KALAP ALATT?

A Nézőművészeti Kft. **Kalap** című előadásának segítségével az afáziások, Asperger- vagy Tourette-szindrómások szemével láthatjuk a világot. A meghívott vendégek pedig segítenek eloszlatni előítéleteinket és konkrét válaszokat is adnak kérdéseinkre.

Vendégek: **Gyulay Eszter**, az előadás rendezője,
a Nézőművészeti Kft. művészeti vezetője
Szakértőnk: **Dr. Kollárovics Nóra**, gyermekpszichiáter

Helyszín: **Várkert Bazár**, Rendezvényterem
Időpont: 2020.11.25. **szerda**, 18 óra

A beszélgetéseket **Szám Kati**, a Képmás főszerkesztője vezeti.

A járványügyi helyzetre tekintettel vagyunk, az erre vonatkozó információkat a rendezvénykiírásoknál találják.

A RENDEZVÉNYEN A RÉSZVÉTEL ELŐZETES REGISZTRÁCIÓHOZ
KÖTÖTT: WWW.KEPMAS.HU/KEPMAS-EST
BELÉPŐ AZ AKTUÁLIS HAVI KÉPMÁS MAGAZIN,
AMELY A HELYSZÍNEEN IS MEGVÁSÁROLHATÓ.

RENDEZŐ:

Média a
Csaláért
Alapítvány

KÖZREMŰKÖDŐ:

TÁMOGATÓ:

Kép: Dömölky Dániel

AZ ÖREG HÖLGY LÁTOGATÁSA

Friedrich Dürrenmatt darabjából, *Kurdi Imre* fordítása alapján *Hársing Hilda* és *Rudolf Péter* készített egy változatot. Az előadásról: Rejtély, hogy Európa közepén ez a remek adottságokkal rendelkező kisváros miért ment csődbe. A gyárak sorra bezártak, a népszerű üdülőközpont pang az ürességtől, már a székesegyház harangját is lefoglalta a végrehajtó. Az utcák piszkosak és elhanyagoltak, a polgárok évek óta munkanélküliségélyből vegetálnak, miközben az ország és egész Európa virágzik. Ekkor jelenti be Claire Zachanassian, a jótékonyágáról közismert milliárdosnő, hogy negyven év után ellátogat szülővárosába. Feltámad hát a remény, hogy majd ő megmenti a várost, és Claire hajlandónak is mutatkozik erre, de van egy feltétele...

Budapest, Vígszínház, 2020. november 9., 13., 30.

NOVEMBERI KIMENŐ

IDESEREGLIK, AMI TOVATŰNT – ÓDA AZ ÉNEKES MADÁRHOZ

A Magyar Állami Népi Együttes előadásában két, negyven felé közeledő pár kínlódik. A nők, Eszter és Regina már szeretnének megállapodni, a férfiak, Lukács és Máté „életkezdési dilemmában” őrlődnek: halogatják a családalapítást, mert előbb stabil egzisztenciát akarnak teremteni. Mindkét párnak két tizenéves fiattól kell megtanulnia, hogy az embert boldoggá csakis az őszinte, tiszta szerelem teszi, és csak az adhat az életkezéshez elegendő bátorságot. A darabot *Tamási Áron* azonos című színműve nyomán *Kutszegi Csaba* írta. Az előadásban idézetek hangzanak el *József Attila*, *Juhász Gyula*, *Petőfi Sándor*, *William Shakespeare* és *Weöres Sándor* írásaiból.

**Budapest, Hagyományok Háza,
2020. november 18.**

Kép: Magyar Nemzeti Múzeum

PROGRAMOK A MAGYAR NEMZETI MÚZEUMBAN

A Múzeumok Őszi Fesztiváljának idei jelmondata: Távolság is közelség. A Magyar Nemzeti Múzeum a tágas és biztonságos múzeumi térben „picit távolabb egymástól, mégis közel” rendez meg interaktív programjait, tárlatvezetéseit. *A vándorszínésznőktől a filmszínészig* című programon például megtudhatjuk, hogy kinek a hangjába szeretett bele egy cseh úriember, és milyen rejtélyeket őriz egy színésznő sírköve. A tárlatvezetésekről érdemes tájékozódni az mnm.hu weboldalon.

**Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum,
2020. november 11-ig**

Képi: Erdélyi Gábor

BEETHOVEN SZONÁTA HÉTVÉGE

A 250 éve született Beethoven harminckét zongoraszonátája a zenetörténet egyik legjelentősebb alkotásvonulata, amely újraértelmezte a műfaj és a hangszer kapcsolatát. A Műpa két napon át, kilenc hangversenyen, a keletkezés sorrendjében tárja a közönség elé a harminckét művet. A koncertsorozatot Beethoven legelső zongoraszonátájával Érdi Tamás nyitja.

Budapest, MŰPA, 2020. november 21–22.

KÁLMÁN IMRE CSÁRDÁSKIRÁLYNŐ

OPERETT

BÉLA JENBACH ÉS LEO STEIN SZÖVEGKÖNYVE ALAPJÁN
A MAGYAR NYELVŰ VÁLTOZATOT ÍRTA:
GÁBOR ANDOR

LÉVAI ENIKŐ

BAKOS-KISS GÁBOR, ERDŐS ATTILA
BOJTOS LUCA, DÉZSY SZABÓ GÁBOR
FISCHL MÓNIKA, LANGER SOMA, SIMÉNFALVY ÁGOTA
VIRÁGH JÓZSEF, GÖRÖG PATRIK, ALTSACH GERGELY

DÍSZLETTERVEZŐ: **CZIEGLER BALÁZS**
JELMEZTERVEZŐ: **BERZSENYI KRISZTINA**
KOREOGRÁFUS: **BOZSIK YVETTE**

BUDAPESTI

OPERE TISZINHÁZ

KARMESTER:
PFEIFFER GYULA/RÓNAI PÁL

RENDEZŐ:
VIDNYÁNSZKY ATTILA

WWW.OPERETT.HU | OPERETTSZINHÁZ

NOVEMBERI KIMENŐ

Képr. Csibi Szilvia

Mihályi Gábor, a Magyar Állami Népi Együttes vezetője

KÖRTÁNC

A Magyar Állami Népi Együttes előadása a száz évvel ezelőtti trianoni békediktátum emlékezete jegyében készült. Az antológiaszerű válogatás a Kárpát-medence magyarsága és a vele sorsközösségben élő nemzetiségek (románok, szlovákok, szerbek és horvátok, svábok, ruszinok, zsidók, cigányok) folklórából merítve járja, táncolja körbe a Felvidéket, Kárpátalját, Erdélyt, a Délvidéket és „Kis-Magyarországot”.

Budapest, Müpa, 2020. november 11.

KICSIBÁCSI, KICSINÉNI MEG AZ IMIKÉM

Képzeljük azt, hogy van valahol egy hely, odabent. Ezen a helyen él Kicsibácsi és Kicsinéni meg Imikém, a bádognyúl, aki igazából... Na mindegy, ez bonyolult, elég annyi, hogy ő is ott lakik velük. Kint épp nincs semmi, legalábbis semmi olyan. Úgyhogy ők hárman nem is mennek sehova. Minek mennének, otthon is bőven akad csinálnivaló! Találmányok, kísérletek, elképesztő kalandok, mi több, olykor egy-egy világverseny is – csupa olyasmi, amihez Kicsibácsiéknak (na meg Imikémnek) ki sem kell dugniuk az orrukat az ajtón. Ahogy nekünk sem, ha már úgy alakult, hogy mi is ott lehetünk velük. Legalábbis képzeljük azt...

A Nézőművészeti Kft. *Dániel András* írásai alapján készült előadása kintről és bentről, együtről és különről, gombócevésről és a helyes kanyarodásról – nem csak felnőtteknek.

**Budapest, B32 Galéria és Kultúrtér,
2020. november 2. és 3.**

Hiszünk a történetek erejében

Képi: Emmer László

VÉGRE MEGINT ÉRTJÜK EGYMÁST! - TÁRSKAPCSOLATI KOMMUNIKÁCIÓ

Pál Feri római katolikus pap, mentálhigiénés szakember előadásában várhatóan ezúttal is ismerteti majd a vonatkozó szakirodalmat, és humoros történetek egész sorával illusztrálja azt.

**Budapest, MOM Kulturális Központ,
2020. november 23.**

Megnyílt
a Háromcsőrű Kacsa
Történetalkotó Műhely

EGY NEHÉZ ÉV VÉGÉRE

Feltöltődés családbarát fürdőinkben

Hazánk geotermikus adottságai világviszonylatban is kiemelkedőek, jelenleg országsszerte 175 településen több mint 220 gyógy- és élményfürdő, strand várja a vendégeket. Hévízeinket évszázadok óta hasznosítjuk, a kétezres években pedig a szolgáltatások fejlesztése kapott nagy lendületet, sok fürdő kifejezetten családoknak kínál élményeket kisbabáktól a nagyszülőkhöz. Összeállításunkban szerkesztőségünk kedvenc fürdőit ajánljuk, többen már generációk óta visszatérő vendégek vagyunk egy-egy helyszínen. Ezek közös jellemzője, hogy nagycsaládosoknak kínálnak jól szervezett, magas színvonalú kikapcsolódást, a belépőjegyek, szállások árát pedig SZÉP-kártyával is rendezhetjük.

- ◆ A sokunk számára váratlan megpróbáltatásokat hozó és stresszes időszakokkal teli esztendő végén megéri kikapcsolódnival, és idegeinket kisimítani egy kád – vagyis inkább egy medencényi – gyógyító termálvízben. A koronavírus okozta járványveszély még nem múlt el, azonban az első hullám tapasztalataira építve fürdőink felkészülten várják a vendégeket, a tavaszi leállásban pedig sok helyen történtek felújítások, vagy a szolgáltatásokat fejlesztették. A legtöbb fürdő honlapján tájékoztatnak a vírushelyzettel kapcsolatos aktuális tudnivalókról és intézkedésekről, ezek közül talán a legfontosabbak, hogy a szakszerűen és jól fertőtlenített medencékben a vírus terjedésének esélye minimális, belépéskor érintésmentes hőmérővel ellenőriznek és 37,5 Celsius-fok feletti testhőmérséklet esetén megtagadják a fürdő látogatását. Ezekon kívül nagyon fontos a társasági érintkezés szabályainak betartása, az érintésmentes fizetés kártyával és/vagy okoseszközökkel. Az erre vonatkozó ajánlásokat utazás előtt érdemes átolvasni Magyarország turisztikai portálján: csodasmagyarorszag.hu/itthonbiztonsagos.

Magyarhertelend, termálfürdő

Napfényfürdő Aquapolis Szeged

Miskolctapolca Barlangfürdő

SZEGED

Mediterrán hangulatú városunkban található Európa leghosszabb, egész évben működő, 273 méteres csúszdája a Napfényfürdő Aquapolisban, ahol összesen egyébként egy kilométer hosszan csobbanhatunk a medencékbe 9 beltéri és 4 kültéri csúszdán, amik közül a legnagyobbak 30 méteres magasságból indulnak és lifttel is megközelíthetőek.

Az élményfürdő csendes wellnesszel, szaunaparkkal, gyógyászati részleggel is várja a felnőtteket, míg az apróságok a Gyermekparadicsom 4 szintes

játszóvárában szórakozhatnak vagy babaúszáson vehetnek részt.

A közelben található Hunguest Hotel Forrás vendégei a fürdőt zárt folyosón közelíthetik meg belépőjegy váltása nélkül, de Szegeden sok egyedi hangulatú vendégházban, panzióban és boutique hotelben is megszállhatunk. Foglалáshoz használjuk a szegedtourism.hu-t, itt csomagajánlatokat, aktuális eseményeket, programokat és étteremajánlókat is találunk.

A felnőtt napijegy ára 5650 Ft, részleteket a napfenfurdoaquapolis.com weboldalon találunk.

GYULA

A Várfürdő gyógyászati részlege 1968-ban nyílt meg, az I. számú termálkút vizét még abban az évben gyógyvízzé nyilvánították. A nátrium-hidrogén-karbonátos gyógyvíz kiválóan alkalmas különböző mozgásszervi, ideg- és bőrgyógyászati panaszok enyhítésére, fájdalomcsillapító hatása jelentős, valamint nyugtatóan hat az idegrendszerre.

A fürdőkomplexumban 6 kültéri és beltéri gyógymedencét találunk, ezekben a javasolt fürdési idő 2×30 perc naponta. Gyerekekkel viszont az Aquapalota medencéit élvezhetjük időkorlát nélkül, az itt található két óriáscsúszda egyike egy vulkán belsejét is megidézi, a széles, négyszemélyes csúszdán pedig az egész család együtt csobbanhat a vízbe. A fenti élményeken kívül idén a Várfürdő ingyenes úszásoktatással is kedveskedik a 18 éven felüli vendégeinek.

A felnőtt belépő ára 2650 forint, részleteket a varfurdo.hu oldalon találunk. Gyula város programjait és szállásait a visitgyula.com-on böngésszük!

MISKOLCTAPOLCA

Aktívabb feltöltődést kereső családoknak kitűnő helyszín az Európában egyedülálló miskolctapolcai Barlangfürdő, amit több ezer éve alakít a hegy mélyéről feltörő meleg karsztvíz. A barlangon kívüli 3,6 hektáros park medencéi ugyan csak nyáron használhatóak, kárpótolnak viszont a barlang kiépített medencéi, amelyek közül a Hidas-terem vize 33-35 Celsius-fokos! Mivel az itt feltörő termálvíz sótartalma nem éri el az 1000mg/l-t, ezért korlátlan ideig lehet fürödni. Érdemes lubickolás után kirándulni a környéken, hiszen a lillafüredi vízesés fél óra innen autóval, de Bükkszentkereszt, Bánkút és a Szalajkavölgy is elérhető közelségben van, a Miskolc belvárosából induló Lillafüredi Kisvasút pedig hatalmas élmény a gyerekeknek.

A Barlangfürdőtől néhány száz méterre találjuk az Avalon Parkot, ami egyrészt szabadon látogatható kirándulóhely éttermmel és kávézóval, másrészt itt található az Európában egyedülálló, 560 méteres elektromos gokartpálya fák között kialakított nyomvonalon, és az Avalon Resort és Spa többgenerációs családoknak is alkalmas rönkházakkal, wellnessrészleggel és a vendégek számára éjszaka is használható kültéri, termálvízes medencével.

A miskolctapolcai barlangfürdőbe a családi fürdőbelépő (2 felnőtt, 1 gyerek, időkorlát nélkül) 7700 forint; bővebb információt a barlangfurdo.hu weboldalon találunk. Miskolc és környéke programjairól és szállásairól a hellomiskolc.hu-n tájékozódjunk!

MAGYARHERTELEND

Bár Baranya legnagyobb fürdőit Harkányban, Siklóson és Mohácson találjuk, a Mecsek lankái közt megbújó magyarhertelendi termálfürdő családias méretével és hangulatával örök kedvencünk marad. Az Orfűhöz közeli fürdő kültéri medencéi közül a téli időszakban csak egy üzemel, de ebből is páratlan a panoráma a környező hegyekre. A fedett részen találunk 38 fokos ülőmedencét felnőtteknek, sodró és élménymedencéket, valamint pancsolómedencét 40 centiméteres mélységgel a legkisebbeknek.

Szállást Magyarhertelend vendégházaiban, Orfűn és Abaligeten foglalhatunk, aktív kikapcsolódásként kiránduljunk el az orfűi tavakhoz, az abaligeti barlanghoz, esti sétához pedig tökéletes az autóval 25 perc alatt elérhető Pécs évezredes belvárosa kitűnő éttermekkel, borbárok-kal és kávézókkal.

Az egész napos családi belépő ára 5400 forint (hertelendi-thermal.hu). Pécs környékének felfedezéséhez és szállásfoglaláshoz használjuk az iranypecs.hu-t!

ALSÓPÁHOK

A Hévízi-tótól karnyújtásnyira található alsópáhoki Kolping Hotel Spa az itthoni családbarát szálláshelyek „doyenje”, egyben tökéletes bázis, hogy a Balaton nyugati medencéjének termálvizektől és természeti látnivalóktól hemzseggő vidékét felfedezzük, akár kerékpáron, akár gyalogosan. Európa legnagyobb gyógyhatású, természetes termáltava, a Hévízi-tó innen csupán 3 kilométerre található, de Kehidakustány és Zalakaros fürdői is elérhető közelségben vannak. Mindezek mellett a „szomszédban” találjuk a Balatont, a keszthelyi Festetics-kastélyt, a Kis-Balaton vadregényes vízi világát bivalyrezervátummal és az idén szeptemberben átadott modern látogatóközponttal, a téli időszakban pedig a Hévízi-patakon tavirózsák ezrei között, gőzölgő vízben kenuzhatunk, hogy csak néhány programot említsünk. Utazásunk megtervezéséhez, szálláskereséshez használjuk a térség hivatalos turisztikai oldalát, a west-balaton.hu-t! ♦

AZ ELCSENDESEDÉS ÉS A CSODÁK HELYE

A nemrég nemzeti emlékhellyé nyilvánított Mátravébély-Szentkút elsősorban csodatévő forrásvizéről és Szűzanya-szobráról nevezetes. Minden megvan itt, ami az elcsendesedéshez szükséges, és az ide látogató zarándokok a környék egyedülálló látványosságait is megismerhetik: a ferencesek által működtetett barokk stílusú kegytemplomot, a remetebárgyokat, a csodás völgyben fekvő forráscsoportot.

- ◆ A Budapesttől mindössze 100 kilométerre, a Mátra és a Cserhát hegység ölelésében található település búcsúszезonban évente 200 ezer zarándokot fogad, de kivételes adottságainak köszönhetően az év minden szakaszában az egyik legkedveltebb zarándokhely. Szentkutat a gyógyulások helyének is tartják, a kúthoz és a bazilikában található Szűzanya-szoborhoz köthető csodák nyomán.

A ferencesek által működtetett nemzeti kegyhely az őszi-téli időszakban elcsendesedik és a többezres búcsúkat felváltják a kisebb létszámú lelkigyakorlatok. Hagyományos módon ismét lesz magányosok karácsonya, elváltak, gyermekre vágyók, sőt idén először anyósok és apósok lelkigyakorlata is. A tél végén Pál Feri atya is ellátogat a nemzeti emlékhellyé nyilvánított Nógrád megyei kegyhelyre, hogy előadást tartson arról, miképp tudunk tartósan és elégedetten együtt élni valakivel. A megszokott Böjte Csaba-lelkigyakorlat sem marad el, de a nagy érdeklődésre való tekintettel az atya tavasszal érkezik, hogy a szabad téren, létszámbeli korlátok nélkül hallgathassák az érdeklődők.

Még érdemes jelentkezni az őszi-téli lelkigyakorlatokra, és a búcsú- és miserendrőről is tájékozódhatnak a látogatók a www.szentkut.hu weboldalon. A zarándokok eligazodását helyi tárlatvezető applikáció is segíti.

A kegyhelyet körülvevő túraútvonalak a környék bebarangolására hívnak. A templom mögötti hegyoldalon meredek ösvény visz Magyarországon egyik legnagyobb remetebárgy-együtteséhez, az előtte kialakított pihenőhelyről gyönyörű kilátás nyílik a Mátrára. Érdemes egy kis sétát tenni a Szentkúti-patak völgyébe is, a hangulatos úton pár perc alatt egy kanyonhoz, a legendás Szent László-hasadékhoz érünk, és innen már közel a Szűz Mária-forrás és a hármás (Szentháromság, Szent István, Szent Imre) forráscsoport. A környéken geológiai sétákat is szerveznek előzetes jelentkezés alapján.

A vallásturisztikai komplexum központi épülete a Zarándokház, ahol 27 hotel kategóriájú, saját fürdőszobás szoba található. Innen nyílik a Szent Jakab Étterem, amelynek étlapján tradicionális magyar ételek, vadspecialitások és vegetáriánus fogások is szerepelnek. ◆

SZÖVEG –
OSZTOVITS ÁGNES

ÉLJEN A SZÉPIRODALOM!

A legfrissebb reprezentatív felmérés szerint a magyar lakosság 14 százaléka nevezhető aktív olvasónak. A csoport tagjai havonta négy-öt könyvet olvasnak, 71 százalékuk szépirodalmat és szórakoztató műveket. Szerencsés esetben ez a két kategória nem választható el. Ezt sugallják friss olvasmányaink.

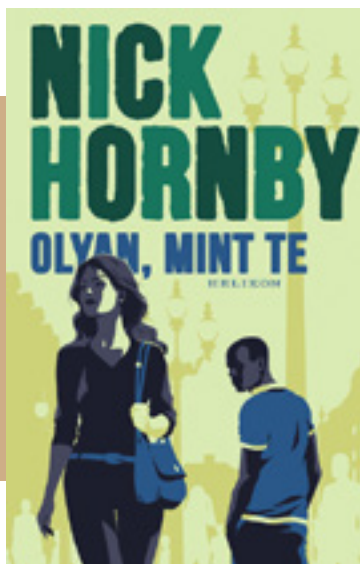
◆ A nyilvános szereplést nem vállaló, mégis nagyon széles körben ismert olasz író, aki a *Nápolyi regények* négy kötetével meghódította a világot, új könyvvel jelentkezett, amelyet magyar kiadója rekordgyorsasággal lefordított. **ELENA FERRANTE A FELNÖTTEK HAZUG ÉLETE** című regényének főszereplője, a kamaszkorba lépett Giovanna egy nap arra ébred, hogy gyermeki szépsége eltűnt, és a tükörből egy ismeretlen, idétlen arc mered rá. Imádott apja ezt meg is erősíti, amikor azt mondja, olyan a lánya, mint az ő rettenetes húga, Vittoria, akivel jó ideje minden kapcsolatot megszakított. Ezek után szinte természetes, hogy a kamaszlány meg akarja ismerni a szörnyű nagynénit. Ehhez az elegáns hegyvidéki otthonából le kell szállnia a nyomorgó mélybe. A kifinomult értelmiségi létből, ahol esténként a marxizmusról és a történelem végéről folyik a vita, az esettek kínosan szókimondó világába. A magasság és a mélység között nincsen híd, az ellentétek kibékíthetetlenek. Az életminőség, a világlátás, a műveltség és a nyelv tekintetében is. Az iskolában korábban ragyogóan teljesítő Giovanna egy időre elveszíti a talajt a lába alól, rájön, hogy szálei példamutatónak tűnő házassága évtizedek óta merő képmutatás, felbomlása törvényszerű. De menedéket adhat-e a képmutatást hevesen bíráló Vittoria, aki egykori szeretője gyermekeit neveli? Fent a hegyen az egyén mindenképp felett álló szabadságát hirdetik, lent a hagyományoktól, a családi összetartástól, a templomtól remélik a segítséget.

Elena Ferrante remek karaktereket, bizarr szituációkat teremt, mint a Nápolyi regényekben is, nagyszerűen mutatja be a sokarcú Nápolyt, de megoldást nem kínál. Talán a lassan felnövő Giovanna nemzedéke lesz a híd, amely a város különböző pontjait átjárhatóvá teszi?

Bár sem a kiadó, sem a szerző nem jelzi, hogy a történet folytatódik, a lezáratlan szálak arra utalnak, hogy van még mit elmesélni a város maradó és menekülő lakóiról.

(Fordította: Király Kinga Júlia, Park Könyvkiadó, 3990 Ft)

Az idén 63 éves angol író 1995 óta nemcsak az angol, de a magyar olvasók egyik nagy kedvence is. Az 1995-ben kiadott *Fociláz* óta minden kötete, köztük kritikái is megjelentek magyarul. Ráadásul a regényekből készült filmeket is láthattuk. Érthető, hogy nagyon vártuk **NICK HORNBY OLYAN, MINT TE** című, az angol kiadással egyidőben nálunk is megjelenő új regényét. És nem tudtuk letenni. Két nap, két éjszaka a végére lehet érni ennek a 380 oldalas, különös szerelmes regénynek, amely a Brexit-lázban égő Angliában játszódik, 2016 és 2019 között. Főszereplője, Joseph, a húszéves, sármos fekete fiú, aki kényszerűségből egy hentesboltban dolgozik, közben DJ-karrierre készül, s nem mellesleg gyerekekre vigyáz. A boltban ismerkedik meg a 42 éves, két fiát egyedül nevelő csinos irodalomtanárnővel, és hamarosan egymásban szeretnek. Minden ellene szól ennek a kapcsolatnak: az életkor, a társadalmi státusz, a műveltség, családi és baráti kötődések, és mégis

kitartanak egymás mellett, igaz, zökkenők bőven vannak és mulatságos fordulatok is. Az emberi kapcsolatok finom érzékeny, érzelmes, mégsem szentimentális ábrázolása mindig is Hornby erős oldala volt. És persze a humora is. Az újdonság a politikai tér erőteljes bekapcsolása. Kilépni vagy bennmaradni az Európai Unióban – ez az angolok nagy dilemmája. A regény értelmiségi szereplői Londonban meg vannak győződve, hogy a népszavazáson óriási fölényrel győz az EU-pártiság, hiszen nem ismernek senkit, aki másként voksolna. Fogalmuk sincs az őket körülvevő világról. A szavazás nem hoz megnyugvást, az angol társadalom két részre szakadt. (Ugye, milyen ismerős ez itt, Budapesten is?) Kár, hogy Hornby nem éri be ennyivel, hanem még Amerikára és *Donald Trump*ra is kitér, akit talán még kevésbé szeret, mint *Boris Johnson*ot. De vigasztaljon bennünket a tudat, hogy minden elmúlik egyszer, talán csak a szerelem örök.

(Fordította: M. Nagy Miklós, Helikon Kiadó, 3299 Ft)

JERZY KOSINSKI A FESTETT MADÁR című, tavaly megfilmesített regénye 1965-ben jelent meg Amerikában, azóta rengeteg kiadást megélt, s a kritikusok a XX. század egyik legnagyobb irodalmi műveként tartják számon.

Egy biztos, már a könyv elején elszorul a torkunk attól a rettenetes szenvedéstől, amit a szülei által falura menekített kisfiúnak át kell élnie a háborús Kelet-Lengyelországban. Abban reménykedünk, hogy ezeket a kínokat nem lehet fokozni, de Kosinski nem kegyelmez: fejezetről fejezetre fokozza a brutalitást: a gyereket ütik-verik, patkányok közé vetik, megerőszoalják, bordáját törik, nyakig földbe ássák, kilövik a templomból, elveszik a hangját. Mindezt csak azért, mert sötét haja és szeme kétséssé teszi a származását: vagy cigány, vagy zsidó. Bármelyik is, csak a bajt hozza a népre.

Egyetlen mai horrorban nincs fele ennyi kegyetlenség, mégsem lehet könnyedén félredobni ezt a regényt, mint üres lektűrt. Írója ugyanis a fokozhatatlan fokozása során költői magasságokba emeli a szöveget, amit egyébként az elpusztíthatatlan kisfiú mesél el. A brutalitások könyve így aztán az egyik legemlékezetesebb háborúellenes tiltakozássá válik. Pontosan arról szól, mint *Radnóti Miklós Töredéke: „Oly korban éltem én e földön, / mikor az ember úgy elaljasult, / hogy önként, kéjjel ölt, nemcsak parancsra, / s míg balhitekből hitt s tajtékzott téveteg, / befonták életét vad kényszerképzetek.”*

(Fordította: Gy. Horváth László, Helikon Kiadó, 3499 Ft)

MARILYNNE ROBINSON HÁZTARTÁS című könyvéért 1982-ben kapott Hemingway-díjat, később egy rangos angol lap a világ száz legjobb regénye közé választotta. Az idén 77 éves amerikai írónőnek ez a negyedik magyarul megjelent műve, de átütő sikeréről még nem beszélhetünk. Ennek pedig az az oka, hogy *Marilynne Robinson* hosszú mondataival, nagy pontosságra törekvő leírásaival nem kíméli az olvasót. Ha valaki túllendül az első húsz-harminc oldalon, akkor egy megindító, mélyen megrendítő történettel szembesül. Él valahol egy amerikai kisvárosban két testvér, Ruth és Lucille, akiket édesanyjuk, mielőtt öngyilkos lett, a nagymamájuknál helyezett el. A nagymama meghal, a helyére Sylvie, a csavargó életet élő nagynéni áll. Sylvie köznapi értelemben mindenre alkalmatlan, hol napokra elhanyagolja a lányokat, hol kényezteti őket. A háztartás számára a kiürült konzervdobozok és régi újságok összegyűjtését jelenti. Az iskolát börtönnek tartja, a lányokat életveszélyes túrákra cipeli. Lucille, a nagyobbik lány fellázad, és elköltözik, hogy beilleszkedjen abba a világba, ahol felnőttként majd élnie kell, Ruth pedig Sylvie-vel marad.

Az írónő finom lélektani megfigyelésekkel teli, érzékeny prózája megéri az olvasói erőfeszítést. Egyes jelenetei sokáig elkísérnek.

(Fordította: Szabadkai Bernadett, Magvető Könyvkiadó, 4499 Ft) ♦

ÖRÖMHÍR MINDENKINEK!

BÁRHOL ÉS
BÁRMIKOR
MOBILON IS!

MAGYARORSZÁGNAK MŰKÖDNI KELL:

Hitelmoratórium

Otthonteremtési program

Adócsökkentések

Készült Magyarország Kormányára megbízásból.

**EGYÜTT ÚJRA
SIKERÜLNI FOG!**

ZAMOLY

RUDOLF PÉTER

„A BARÁTOM, TOSEVICS MIKI ERDÉSZ ÉS KERTÉSZ. MUNKAKEZDÉS ELŐTT JÓ ÓRÁNYIVAL MEGJELNIK, BEISSZA AZ ILLATOKAT, A FÉNYEKET ÉS TERVEZI A KERTET. EZ A MEGSZÁLLOTT-SÁG HAT A CSAPATÁRA IS – MŰKÖDŐ KIS KÖZÖSSÉG. IRÍGYLÉSRE MÉLTÓ ÉS TANULSÁGOS.”